

«Вашингтон міг би поводитися набагато жорсткіше»

Голова представництва в США Райнгард Крумм про ультиматум Трампа Росії, його можливу близькість до Путіна та реакцію республіканців

Питання ставив Ніколаос Гавалакіс

Ультиматум щодо 50 днів і масові поставки зброї Україні... Як ви оцінюєте нещодавню зміну курсу президента США Дональда Трампа щодо Росії?

Я не впевнений, що це справді є зміна курсу. А може, Трамп знову пробує припинити російську агресивну війну і водночас продовжити діалог з Москвою. Поки незрозуміло, яка саме зброя, крім системи ППО Patriot, увійде до пакета, який хочуть зібрати американці. Як я розумію, європейські країни НАТО спочатку нададуть Україні зброю, а згодом зможуть докупити її у США.

Міністр оборони ФРН Борис Пісторіус, імовірно, говорив про це зі своїм американським колегою Пітом Гегсетом у Вашингтоні. Очевидно одне: Вашингтон міг би поводитися набагато жорсткіше. Як повідомляє ВВС, у Москві явно здивувалися, а стримана реакція США призвела до зростання цін на акції в Росії. Це також пов'язано з 50-денним терміном, який США дали Росії на укладення мирної угоди.

Також невідомо, чи готує команда радника Трампа Стіва Віткоффа, який із квітня не був у Москві, якісь нові ініціативи. Те саме стосується й уповноваженого з питань України – генерала Кита Келлога. Він регулярно відвідує Україну і докладає дедалі більше зусиль до пошуку шляхів припинення війни.

Тобто це не стратегічний перелом, а радше тактичний розрахунок?

Так, заяви президента Трампа на переговорах із генеральним секретарем НАТО Марком Рютте поки більше схожі на тактичний розрахунок. Його мета, як і раніше, – мирне

співіснування з Китаєм і Росією (хоч і на умовах США, включно з митами). Але зовнішня політика більше не базується на глобальному безпековому порядку, заснованому на правилах і орієнтованому на норми та принципи ООН. Натомість Трамп робить ставку на ситуативну співпрацю й транзакційні відносини.

Цей підхід не є абсолютно новим елементом американської зовнішньої політики, просто за Трампа він набуває нових пріоритетів. Незважаючи на всю критику, він регулярно висловлюється про Росію та президента Путіна з певною повагою. Росія – «потенційно велика країна», а переговори з Путіним – «хороші». Трамп вірить у можливість економічного співробітництва з Москвою, яке навряд чи мислиме зараз для Європи. Його ключовий принцип: «З Росією варто ладнати».

Власне, багато хто відзначає певну близькість Трампа до Путіна.

Очевидно, президента Трампа приваблює зухвалість Росії, її здатність з обмеженими ресурсами поширювати свою владу на сусідні країни. Свого російського колегу він вважає розумним і навіть називав «генієм». Можливо, він захоплюється Путіним ще й тому, що цей чоловік в Кремлі, як і він у Білому домі, більше не наполягає на збереженні безпекового статус-кво.

Трамп використовує для своїх цілей передусім економічну потужність США, Путін – військову. Також їх об'єднує роздратування на адресу, як вони вважають, зарозумілого ЄС, який не має реальної військової міці, але має глобальний вплив через торгівлю. У їхньому світогляді сильніший повинен мати більше поваги та впливу. Якось Трамп сказав про Путіна напівкритично, напівзахоплено: «Я не кажу, що він вбивця, але ж він точно жорсткий хлопець».

Нинішнє розчарування в Путіні, можливо, підживляє особиста образа на брак симпатії з боку Москви. Зрештою, у своєму загалом позитивному ставленні до Росії та Путіна Трамп доволі самотній: його не підтримують ані демократи, ані частина Республіканської партії. Повага (або її відсутність) відіграє важливу роль у зовнішній і внутрішній політиці Білого дому. Путін має це розуміти, адже для нього теж дуже важливо, щоб до найбільшої країни світу ставилися з належною повагою.

При вступі на посаду Трамп дав щедрі обіцянки: припинити агресивну війну Росії проти України за 24 години. Один день уже перетворився на майже шість місяців, а результату – жодного. На камеру він говорив про якісь «чотири угоди», але вони не призвели до припинення війни, бо Росія не погодилася. Трампа, схоже, дістала упертість Кремля. Вимога до Росії погодитися на

мирну угоду протягом 50 днів також говорить про багато що. Руку подано – в надії не відвернути від себе Росію і водночас не втратити Україну. А ще є велика мета: Нобелівська премія миру. Якщо мир на Близькому Сході виявиться нетривалим.

Як сприймають заяву Трампа в таборі республіканців, особливо ті протрампівські сили в Конгресі, що досі блокували військову допомогу Україні?

Трамп, образно кажучи, опинився між молотом і ковадлом. З одного боку, його зовнішня політика спрямована на те, щоб США стояли осторонь міжнародних конфліктів. З іншого – він повинен пояснити своєму табору, що США, можливо, доведеться втрутитися, щоб зберегти свій глобальний вплив. Його віце-президент Джей Ді Венс, зокрема, є палким прихильником відходу США зі світової арени. Тож не дивно, що Трамп наголошує своєму оточенню, що громадяни США не гинуть в Україні. Водночас він виправдовує свою нинішню політику гуманітарною ситуацією: в «цій жахливій війні» забагато жертв.

Тобто він веде класичну американську зовнішню політику. Як і Сенат, де республіканець Ліндсі Грем і його колега-демократ Річард Блюменталь підготували законопроект про нові жорсткі санкції проти Росії та її союзників, який підтримали понад 80 зі 100 сенаторів. Цією «кувалдою», за висловом одного з ініціаторів, Росію сподіваються приструнити. Але ядро руху MAGA й досі налаштоване скептично. Вони голосували за Трампа не для того, щоб і далі оплачувати війну в інших країнах.

США хочуть накласти 100-відсоткові штрафні мита на всіх торгових партнерів Росії, якщо війна не припиниться за 50 днів. Чи це не той gamechanger, що може покласти їй край?

Ні, я поки не бачу підстав так думати. Надійні джерела, як і публічні заяви Путіна, свідчать, що він і досі вірить у перемогу своїх військ. Принаймні, вважає, що для переговорів ще рано. Та й не просунулися вони поки достатньо далеко, щоб Кремль серйозно замислився над довгостроковим припиненням вогню.

Крім того, ЄС і США, як і раніше, недооцінюють бажання російського керівництва впливати не лише на Україну, а й на європейську безпекову архітектуру. Кремль розраховує, що країни ЄС вичерпають свій економічний і політичний потенціал раніше, ніж Росія. Москва вже надто багато чим пожертвувала – людьми, грошима, відносинами і, зрештою, майбутнім власної країни.

Але, звичайно, подальший хід подій залежить не тільки від Росії. Реакція ЄС, його окремих членів і США теж буде надважливим

чинником. Не виключено, що адміністрація Трампа все-таки виконає свої погрози й запровадить санкції проти країн, які опосередковано підтримують російську війну. Також не виключено, що не Європа, а Росія видихнеться першою.

Що зміна курсу Трампа означає для Європи?

Я б назвав це скоріше корекцією курсу. Заява Трампа про продаж американської військової техніки європейським країнам – наразі хороша новина. Інакше було б неможливо так швидко доставити заміну на український фронт. Водночас має посилитися тиск на європейську оборонну промисловість із метою швидкого нарощування власних потужностей.

Зустріч із генеральним секретарем НАТО Рютте в Білому домі теж свідчить про те, що Трамп тепер бачить Європу інакше – принаймні певною мірою. Він прямо сказав: «Сильна Європа – це добре». Можливо, це одноразове осяяння, а можливо, й щось більше. Очевидно одне: європейці, особливо Німеччина, повинні чітко доносити свої інтереси до Вашингтона – і коли йдеться про Україну, і коли про Росію. 50-денний період треба використати для активного представлення позиції ЄС на можливих мирних переговорах. Поки що цього не було зроблено належним чином.

Переклад з німецької Дар'ї Прусенко

Райнгард Крум

Д-р Райнгард Крум (Reinhard Krumm) очолює представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта у Вашингтоні. Раніше він очолював представництво в країнах Балтії в Ризі, Регіональний офіс заради Співпраці та Миру в Європі (ROCPE) у Відні, був керівником відділу Фонду в Центральній і Східній Європі в Берліні, а до цього - главою представництв у Центральній Азії та Росії. Він писав для багатьох німецьких ЗМІ, зокрема був кореспондентом Deutsche Presse Agentur і Der Spiegel.

